

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

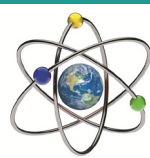
№1(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 312 sahifa,
20-yanvar, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarini maktab ta'limiga tayyorligini aniqlash	16
<i>Akramova Dildora Ergashboy qizi</i>	
Bola tarbiyasida o'yinning ahamiyati	21
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, O'ktamova Nasiba Ravshan qizi</i>	
O'quvchilarning loyiha-tadqiqot faoliyatini tashkil etishning ilmiy asoslari	25
<i>Sobirova Nilufar Azimboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagogik jarayonni tashkil etish	29
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, Ko'zibayeva Nasiba O'tkir qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda sensor tarbiyani rivojlantirish texnologiyalari	32
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, Allaberdiyeva Mardona O'tkirbek qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarni jismoniy tarbiyalash mazmuni va vazifalari.....	37
<i>Choriyeva Durdona Anvarovna, Mirsharfova Shahinabegim Saidabbos qizi</i>	
Gandbolchi sportchilarni jismoniy tayyorgarligida harakatli o'yinlarning tarbiyaviy rivojlantiruvchi vazifalari	41
<i>Ibodullayeva Munira Atabek qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda dars samaradorligini oshirishda noan'anaviy usullardan foydalanish samaradorligi.....	44
<i>Yusufaliyeva Gulnora Abduraxmonovna</i>	
Modern Requirements for a Teacher's Pedagogical Skills in the Context of Digital Transformation in Education.....	49
<i>Abira Bakhramova</i>	
Ta'lim muassasalarida o'smir yoshlarning ijtimoiylashuv jarayonini samarali tashkil etishga yordam beruvchi pedagogik omillar va shart-sharoitlar	54
<i>Artikova Gulnoza Xasanovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida iqtisodiy tarbiya berishning nazariy-pedagogik asoslari	57
<i>Mamadaliyeva Nilufar Bahodirovna</i>	
Kognitiv lingvistika va konseptologiya masalalari	60
<i>Meyliqulova Manzura Abdullayevna</i>	
Developing Law Students' Writing Competence Through the IRAC Method in Legal English Classes: A Comprehensive Study at TSUL.....	63
<i>Noila Mustafoeva</i>	
Tarixiy obidalarining restavratsiya jarayonlarining o'rganilish tarixi	67
<i>Ochilov Davron Bahodir o'g'li</i>	
Oliy ta'limda baholash jarayonini avtomatlashtirishda sun'iy intellekt texnologiyalarining qo'llanishi.....	72
<i>Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Mamadaliyeva Kamolaxon Xayrullo qizi</i>	
Tabiiy yorug'lik va barqaror energiya manbalarini integratsiyalashgan mini home loyihasi.....	76
<i>Djuraboyev Maqsudbek Karimbek o'g'li, Qodirjonov Oyatillo Abdulboqi o'g'li</i>	
Talabalarning tarixiy tafakkurini rivojlantirishda madaniy meros vositalarining pedagogik ahamiyati.....	80
<i>Rajabova Matluba Toshkentboy qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining umummadaniy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari.....	83
<i>Saidova Nigora Olimovna, Jo'rayeva Nilufar Rustamjon qizi</i>	
Raqamli kommunikatsiyalarni o'smirlar shaxsiyatining rivojlanishiga ta'siri	86
<i>Shomurotova Nigoraxon Nabijonovna</i>	
Talabalarning chizma geometriya fanini mustaqil bilish faoliyatiga oid kompetensiyalarini "Visio" dasturi vositasida rivojlantirish metodikasi	90
<i>Tashimov Nurlan Erpolatovich</i>	

Shaxslararo munosabatlar – ijtimoiy pedagogik muammo sifatida.....	94
Uralova Muxabbat Sanjar qizi	
O'zbek tili darslarida raqamli ta'lim vositalaridan foydalanish tajribasi	98
Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna	
Психологическая готовность разведенных людей к вступлению в новый брак и приоритеты при выборе партнера.....	101
Саидвалиева Шодия Рихсихужа кизи	
Воспитание любви к прекрасному у дошкольников в развивающей предметно-пространственной среде: теоретико-методический аспект.....	107
Терехова Ольга Евгеньевна, Темирова Барно Кёмхоновна	
Методика формирования наблюдательности у детей 6–7 лет в процессе целенаправленных прогулок-наблюдений.....	111
Терехова Ольга Евгеньевна, Шокиржоновна Мохира Илхомжон кизи	
Bo'lajak tarbiyachilarni kasbiy pedagogik faoliyatga tayyorlash texnologiyalari	115
Artikbayeva Aziza Abror qizi	
Zamonaviy darslarda guruhlarda ishlash metodikasi	118
Berdiyeva Lobar Norqobulovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida faol rivojlantiruvchi muhitni tashkil etishda STEAM ta'lim texnologiyasidan foydalanish.....	120
Esanova Maysara Umirovna	
Logopediyada axborot texnologiyalarini qo'llash metodlari	124
Feruza Yusupova Akildjanovna	
Axborot texnologiyalarining ta'lim jarayonidagi o'rni va rivojlanish bosqichlari.....	130
Qodirov Farrux Ergash o'g'li, Allanazarova Anora Muxobir qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ilmiy-ijodiy kompetentsiyalarini rivojlantirish	134
Umarov Xusniddin	
Bo'lajak talabalarining individual yondashuv asosida kasbiy-ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirish	138
Arslonova Gulsora Kurbonovna	
Ona tili darslarida til kompetentsiyasini kognitiv-semantik yondashuv asosida shakllantirish	142
Mo'minova Go'zalxon G'ulamjanovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy tafakkurini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	147
Maxliyo Turotova Erkin qizi	
Talabalarining kreativligini musiqiy-nazariy fanlar vositasida oshirish samaradorligi	153
Urinova Sabina Shuxrat qizi	
Imijning ijtimoiy-psixologik fenomen sifatida talqini	160
Jo'rayeva Sohibjamol Norqobilovna	
Inklyuziv kompetensiya tushunchasining ilmiy-nazariy asoslari	163
Abdubannobova Mahliyo Abdurashid qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijtimoiy-emotsional kompetentsiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	167
Abdurasulova Dilnoza Abdug'ani qizi	
Muxammas (taxmis) janrining o'zbek she'riyatidagi tarixiy taraqqiyoti va zamonaviy poetik talqinlari	170
Avazova Sitara	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalar hamkorligining asosiy shakllari.....	173
Babayeva Dono Razzakovna, Erkinova Madinabonu Otabek qizi, Xolmatova O'g'li Tojiddin qizi	
Yangi taraqqiyot davrida talaba-yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlashning ijtimoiy-pedagogik muammo sifatida	177
Botirova Zohida Doniyor qizi	
Logoritmikada sportga asoslangan o'yinlar	180
Dilfuza Ochilova Zayniddinovna	
Jismoniy tarbiyaning o'quvchilarning kognitiv rivojlanishiga ta'siri (Andijon shahridagi Prezident maktabi tajribasi asosida).....	184
Ibragimov Shuhratbek Iminjonovich	

Bolajak tarbiyachilarni tarbiyaviy faoliyatga tayyorlashda integrativ yondashuvning zaruriyati	188
Karimova Feruzaxon Zakirovna	
Effective Techniques of Teaching Foreign Language Classes: a Sample of The 4CS Method	191
Khaitmuratova Zarina Sobirdjanovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni intellektual imkoniyatlarini tabiat bilan tanishtirish orqali shakllantirish ..	193
Maxmudova Durdona Mirkarimovna	
O'quvchilarning kasbiy ma'naviy dunyoqarashini shakllantirishning pedagogik xususiyatlari	196
Mutallibjonov Ma'rufjon	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni kun tartibini to'g'ri tashkil etish	200
Muxtorova Mohira Ma'rufjon qizi	
Aksiologik yondashuv asosida altruistik ko'nikmalarni shakllantirish jarayonida ijtimoiy faoliyatni amalga oshirish	204
Norboyeva Moxigul Shavkat qizi	
O'smirlarda agressiv xulq-atvorini psixologik o'rganishning o'ziga xos xususiyatlari	207
Norqulova Dildora Shavkat qizi	
Raqamlashtirish jarayonida bo'lajak muhandislarni ishlab chiqarish-texnologik faoliyatiga tayyorlashning dasturiy-metodik ta'minoti	211
Nurov O'tkir Xudoyberdiyevich	
Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy etilish	214
O'roqova Zilola Salomovna	
Pedagogika ta'lim yo'nalishi talabalarida amaliy tayyorgarlik tushunchasi va uning mazmun-mohiyati.....	217
Qaramanov Obid Xudayberdiyevich	
Pedagoglar uchun sun'iy intellekt asosidagi shaxsiylashtirilgan ta'lim imkoniyatlari	221
Qarshiyev Jamshid Murotaliyevich	
Talabalarda psixologik moslashuvchanlikda refleksiya mohiyati va kognitiv qobiliyatni rivojlantirish samaradorligi.....	226
Ravshanova Nargiza Norboyevna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida integrallashgan mashg'ulotlarni tashkil etish	230
S. Irisova	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida marketing faoliyatini tizimli tashkil etishning nazariy asoslari	233
Sadikova Dilafuz Xusanovna, Qo'chqorova Munisa Anvar qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning dialogik nutqini xalq ertaklari asosida rivojlantirish	237
Seitmuratova Venera Jumamuratovna, Abduraufova Muxayyo Xabibullo qizi	
Bolalarni maktabga tayyorlashda psixologik yondashuv	241
Seitmuratova Venera Jumamuratovna, Sanoqulova Gulasal Nurillo qizi	
Sun'iy intellektni tibbiy oliy ta'lim o'quv dasturlarini ishlab chiqishda qo'llash: innovatsion yondashuvlar va tajribalar	246
Toxirova Farida Olimjonovna	
Talabalarni estetik tarbiyalashda milliy xalq o'yinlaridan foydalanish modeli.....	251
Usarov Murodjon Mamarasul o'g'li	
Xalqaro kimyo olimpiadalariga o'quvchilarni tayyorlashda xalqaro baholash tadqiqotlariga asoslangan kreativ topshiriqlar va fanlararo integratsiyadan foydalanish metodikasi	254
Usmanov Baxtiyor Xabibullayevich	
Xoja (Sayyid Poshshoxoja ibn Abdulvahhobxo'ja) va uning asarlarining o'zbek nasridagi o'rni va ahamiyati.....	258
Valijonova Mahzunabonu	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari boshqaruvida diversifikatsiya: tizimli yondashuv va rivojlanish strategiyalari	261
Xakimova Sevara Shavkat qizi	
STEAM texnologiyasini nodavlat ta'lim tashkilotlarida ommalashtirishning ijobiy tomonlari.....	264
Xalokova Maksudaxon Ergashevna, Melnikova Zaynura	
Muhammad Sodik Qoshg'ariy asarlarida ma'naviy-axloqiy tarbiya nazariyasi.....	267
Moxira Niyozqulova Nuraliyevna	

Sun'iy intellekt texnologiyalari asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ona tili fanini o'qitish kompetentligini rivojlantirish metodikasi (AQSh tajribasi).....	270
<i>Olimjonova Dilnavoz Maribjon qizi</i>	
Xalqaro baholash dasturlari mohiyati va ahamiyati	274
<i>Vohidova Ibodat Hurmatullayevna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari ta'lim-tarbiya jarayonida shaxsga yo'naltirilgan yondashuv	277
<i>Xujamiyarov Sa'dullo Choriyevich</i>	
Davlat-xususiy sheriklik asosidagi nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida jamoatchilik nazorati samaradorligini oshirish mexanizmlarini takomillashtirish.....	281
<i>Xusanova Dilraxon Botiraliyevna</i>	
Talabalarning jismoniy tayyorgarligida suzish mashg'ulotlarining ta'siri	285
<i>Zuxriddin Nasibovich Boboshev</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni milliy-ma'naviy qadryatlar asosida tayyorlashning o'ziga xos xususiyatlari	289
<i>Abdullayev Muxammadimin Egamberdiyevich, Dadabayev Akramjon Askaraliyevich</i>	
Использование чат-ботов в образовательном процессе	294
<i>Мадаминова Наргизахон Жахонгир кизи</i>	
Формирование гендерной культуры детей старшего дошкольного возраста в контексте государственной стратегии Узбекистана	298
<i>Намазбаева Лола Закировна, Тиллабаева Малика Хабибуллаевна</i>	
STEAM технологии в дошкольном образовании	302
<i>Садикова Дилафруз Хусановна</i>	
Системная модель социально-эмоционального обучения в Узбекистане: интеграция подходов, основанных на школьном образовании и партнерстве семьи и школы	307
<i>Санакулова Нигора</i>	

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI INTELLEKTUAL IMKONIYATLARINI TABIAT BILAN TANISHTIRISH ORQALI SHAKILLANTIRISH

Maxmudova Durdona Mirkarimovna
Toshkent Amaliy fanlar universiteti
Maktabgacha ta'lim metodikasi kafedrasida dotsenti

Annotatsiya: Mazkur maqolada bola dunyoga kelgan ilk yoshlaridanoq tabiat bilan muloqotda bo'lishi yoritilgan. Bu borada buyuk pedagog-olimlar tomonidan o'z davrlarida bildirilgan ilmiy qarashlar asosida bolaning har tomonlama rivojlanishida ma'naviy ozuqa beruvchi tabiatning noz-ne'matlarini intellektual o'yinlar hamda elementar tadqiqotlar asosida tanishtirish va tashkil etish metodlari bayon etilgan.

Kalit so'zlar: bola, tabiat, maktabgacha ta'lim tashkiloti, atmosfera, motivlash, chiqindi, o'simlik turlari va ularni parvarishlash usullari, ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish.

Abstract: This article highlights that a child interacts with nature from an early age starting from birth. Prominent pedagogical scholars have emphasized that the delicate gifts of nature serve as a source of spiritual nourishment and play an essential role in the child's holistic development.

Key words: child, nature, preschool educational organization, atmosphere, motivation, waste, plant types and cultivation methods, ecology and environmental protection.

Аннотация: В данной статье рассматривается тот факт, что ребенок с момента рождения и с раннего возраста находится во взаимодействии с природой. Великие ученые-педагоги в своих трудах подчеркивали, что изящные дары природы являются важным источником духовного питания и всестороннего развития личности ребенка.

Ключевые слова: ребенок, природа, дошкольная образовательная организация, атмосфера, мотивация, отходы, виды и способы выращивания растений, экология и охрана окружающей среды.

KIRISH

Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida hozirgi kunda o'tmishdagi pedagoglarimizning dono fikrlari va ilmiy asarlariga tayanilgan holda o'z pedagogik faoliyatimizda foydalanish masalalari yoritilgan. Bugungi kunda mustaqil O'zbekistonimizda olib borilayotgan ta'lim sohasidagi islohotlarning bosh maqsadi ham aynan shu yo'nalishga qaratilgan, ya'ni o'sib kelayotgan yosh avlod mustaqil O'zbekistonimizning kelajagi va taraqqiyotini kafolatlaydi.

Mana shu ustuvor yo'nalishlardan kelib chiqqan holda bolalar bog'chalarida farzandlarimizga beriladigan har qanday bilim ularda Vatanga sadoqat, o'z o'lkasini sevish, Vatan bilan faxrlanish ruhini tarbiyalashi lozim.

Shunday ekan, tabiat bilan tanishtirish metodikasining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat bo'lishi lozim:

- bolalarni o'z o'lkasini sevishga o'rgatish;
- o'zining, tengdoshlari va kattalarning mehnatini qadrlashga o'rgatish;
- tabiat orqali psixik jarayonlarni rivojlantirish (sezgilar, idrok, xotira, xayol, tasavvur, nutq, diqqat);
- bolalarning hissiyot va irodasini rivojlantirish;
- tabiat in'om etgan ne'matlarni avaylab asrashga o'rgatish.

Yuqoridagi vazifalardan kelib chiqqan holda, bolalarni har tomonlama tarbiyalashda tabiat orqali quyidagi tarbiya turlarini amalga oshirish mumkin:

- aqliy tarbiya;
- axloqiy tarbiya;

- nafosat tarbiyasi;
- jismoniy tarbiya;
- ekologik tarbiya.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

P. A. Yusupova va K. M. Jabbarovalarning tadqiqotlarida maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarga ekologik ta'lim-tarbiya berishning o'ziga xos xususiyatlari haqida ma'lumotlar berilgan. To'xtayev A. va Tillaboyeva M.ning "Rang-barang olam" nomli kitoblarida esa maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual imkoniyatlarini tabiat bilan tanishtirish orqali shakllantirishga oid ilmiy-metodik ma'lumotlar o'rganilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Yosh avlodga aqliy tarbiya berish umumiy tarbiyaning tarkibiy qismlaridan birini tashkil etadi. Aqliy tarbiya berishdan ko'zlangan maqsad maktabgacha yoshdagi bolalarni tevarak-atrofdagi hayotning eng oddiy hodisalari haqida turli tasavvurlar hosil qila olishga o'rgatib borishdan iborat.

Tabiat vositasida bolalarga aqliy tarbiya berish biz yashaydigan muhitdagi o'simlik va hayvonot olami bilan tanishtirish, jonli va jonsiz tabiat haqida tushunchalar berish orqali amalga oshiriladi. Tabiatning elementlari, tabiatda sodir bo'ladigan hodisalar – yomg'ir, yulduzlar, oy, yer haqida bolalarning tushunchalarini mashg'ulot jarayonida so'rab bilish mumkin. Bola tevarak-atrofdagi narsalar, ularning shakli, rangi, kattaligi va kichikligini kuzatib, ular haqida fikr yuritadi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarga mehnat tarbiyasini berish ularni mehnatsevarlik ruhida tarbiyalash, mehnatga bo'lgan qiziqishlarini oshirish, kattalar yaratgan mehnat mahsulini e'zozlash va uning qadriga yetish ruhida tarbiyalashni bolalik davridan boshlashni taqozo etadi. Bolalarning mehnat tarbiyasi tabiat burchagida, gulzorda, o'simliklar va hayvonlarni parvarishlash jarayonida amalga oshiriladi.

Mehnat tarbiyasi har bir guruhning yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda tashkil etilsa, maqsadga muvofiq bo'ladi. Kichik guruhda mehnat tarbiyasini berishda bolalar tarbiyachi bilan birga xonadagi o'simliklarga suv quyadilar, akvariumdagi baliqlarga ovqat beradilar, qushlarga don tashlaydilar, bog'cha hovlisidagi poliz ekinlarini yig'ib-terib olishda ishtirok etadilar.

O'rta guruhda mehnat tarbiyasi biroz murakkablashadi: bolalar bog'cha maydonchasidagi o'simliklarni o'zlari parvarish qiladilar, tabiat burchagidagi hayvonlarni mustaqil ravishda ovqatlantiradilar va parvarishlaydilar.

Bolalarni tabiat bilan tanishtirish metodikasi bog'cha sharoitida xilma-xil bo'lib, bunda bolalarning yosh va individual xususiyatlari, tabiat haqidagi tushunchalari hisobga olinadi. Ushbu metodika elementar tushunchalardan boshlab, bolalarga mos eng murakkab tabiat haqidagi tushunchalar hamda tabiatda sodir bo'ladigan voqea-hodisalarni bilib olishga o'rgatishga xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni tabiat bilan tanishtirish metodikasi faqat ana shunday o'ziga xos shakllar bilan cheklanib qolmasdan, balki mavjud tajribalarni boyitish, yangi ish shakllarini ishlab chiqish, hayotiy tajribalarni umimlashtirish orqali rivojlantirilishi lozim. Har bir tarbiyachi o'zi yashab turgan muhit va sharoitga mos usullarni topib, ularni amaliyotda qo'llashi kerak. Tarbiyachi ijodiy izlanuvchan, kuzatuvchan, tabiatdan ilhom oladigan, hayotda dadil qadam tashlaydigan shaxs bo'lmog'i zarur.

Bugungi talaba – ertangi mutaxassis. Shunday ekan, hozirgi talabalarga qo'yilayotgan talablar yanada ortib bormoqda. Chunki hayotimiz doimo rivojlanishda bo'lib, fan-texnika hamda ta'lim-tarbiya sohalarida yangi-yangi qirralar ochilmoqda. Inson tabiat mahsulidir. Insonni tabiat yaratgan va kamol toptirgan. Shunday ekan, biz tabiatni e'zozlashimiz, unga to'g'ri munosabatda bo'lishimiz hamda tabiatning yanada ko'rkam va abadiy bo'lishiga o'z hissamizni qo'shishimiz zarur.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yosh bolalarni har tomonlama kamol toptirish va tarbiyalash turli omillar asosida amalga oshiriladi. Buning eng samarali yo'llaridan biri maktabgacha yoshdagi bolalarni tabiat bilan tanishtirishdir. Sababi, inson go'dakligidanoq tabiat qo'ynida o'sadi, ulg'ayadi va kamol topadi. Bolani go'dakligidan boshlab tabiatdan zavq olishga, tabiatga nisbatan to'g'ri munosabatda bo'lishga o'rgatib borish zarur.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual imkoniyatlarini rivojlantirishda quyidagi tavsiyalar asos bo'ladi:

- **psixologik qulaylik tamoyili** – yaratilgan ta'lim muhitida barcha stressni keltirib chiqaruvchi omillarni bartaraf etish orqali ta'lim jarayonining samaradorligini ta'minlash;
- **faoliyat tamoyili** – yangi bilimlar tayyor shaklda emas, balki bolalar tomonidan mustaqil ravishda "kashf etilishi" orqali o'zlashtirilishi;
- **individuallik tamoyili** – maktabgacha yoshdagi har bir bolaning o'z tezligida rivojlanish imkoniyatini ta'minlash.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Махмудова Д. М. Методы подготовки детей старшего дошкольного возраста к книжечтению // Results of National Scientific Research International Journal. – 2022. – Т. 1, № 6. – С. 274–278.
2. Кадирова Ф. Р., Махмудова Д. М. Мактабгача катта ёшдаги болаларни китобхонликка тайёрлаш методикасини такомиллаштириш // PEDAGOGS журналы. – 2022. – Т. 1, № 1. – С. 10–16.
3. Makhmudova D. M. Effectiveness of innovative technologies in preschool educational organizations // Лучшие интеллектуальные исследования. – 2023. – Т. 4, № 1. – С. 177–180.
4. Махмудова Д. М. Способы заинтересовать дошкольников чтением // The Time of Scientific Progress : материалы междунар. науч.-практ. конф. – 2022. – Т. 1, № 3. – С. 96–101.
5. Makhmudova D., Raxmanova X. Роль современных технологий в развитии детей дошкольного возраста // Science and Innovation. – 2022. – Т. 1, № B7. – С. 1213–1217.
6. Makhmudova D. M., Sultanova Z. Methods used in the morning reception of children in preschool educational institutions // Scientific Advances and Innovative Approaches : materials of the international scientific conference. – 2023. – Vol. 1, № 4. – P. 8–12.
7. Makhmudova D. M. Organization and management of modern preschool educational organizations // Scientific Advances and Innovative Approaches : materials of the international scientific conference. – 2023. – Vol. 1, № 3. – P. 53–57.
8. Kurbonovna A. G. Formation of professional and creative skills of students in an individual learning environment // European International Journal of Pedagogics. – 2024. – Vol. 4, № 03. – P. 56–59.
9. Kurbonovna A. G. Technologies for developing students' professional and creative skills in the environment of individual education. – 2025. – SHOKH Library.
10. Kurbanovna A. G. Individual ta'lim muhitida talabalarning kasbiy-ijodiy ko'nikmalarini rivojlantirish texnologiyalari (maktabgacha ta'lim misolida) // Shokh Articles Library. – 2025. – Vol. 1, № 2.
11. Choriyeich X. S. Organization of work forms in partnership with preschool education and family. – 2025. – SHOKH Library.
12. Choriyeich K. S. The development of vocabulary in children of middle preschool age through the role-playing games // European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences. – 2020. – Vol. 8, № 1.
13. Choriyeich X. S. D. Bolalarda mas'uliyat hissini shakllantirishda tarbiyachi va ota-ona hamkorligini tashkil etishning pedagogik jihatlari // Scientific and Methodological Journal of the Tashkent Institute of Economics and Pedagogy. – 2025. – Т. 2, № 1. – B. 134–142.
14. Xojamiyarov S. The role of cooperation of teachers, educators and parents in developing a sense of responsibility in preschool children // Web of Teachers: Inderscience Research. – 2025. – Vol. 3, № 1. – P. 87–93.
15. Seitmuratova V. J. Maktabgacha yoshdagi bolalarning nutqini ertaklar asosida rivojlantirish // Экономика и социум. – 2025. – № 6(133). – С. 824–830. – ISSN 2225-1545.
16. Seitmuratova V. J. Development of creative thinking of children aged 5–7 through Karakalpak folk tales and children's songs // International Journal of Pedagogics. – 2024. – Vol. 4, № 4. – P. 101–104. – ISSN 2771-2281.
17. Seitmuratova V. J. Competence-based approach to children's creativity through Karakalpak folklore in the Republic of Karakalpakstan // Talqin va tadqiqotlar. – 2023. – № 18. – ISSN 2181-3035.
18. Klicheva Z. P., Seitmuratova V. J. Mektepke shekemgi jastag'i balalardir tayanish kompetensiyalarin qaliplestiriwde qaraqalpaq xalq erteklerinin ahmiyeti // Muqallim ham uzluksiz bilimlendiriw. – 2025. – № 2/3. – B. 302–309. – ISSN 2181-7138.
19. Maxmutazimova Y. R., Sobirova M. R. Maktabgacha yoshdagi bolalarda texnik ijodkorlik va muhandislik ko'nikmalarini rivojlantirishning dolzarbligi // Inter Education & Global Study. – 2025. – № 1. – B. 130–135.
20. Maxmutazimova Y. Maktabgacha yoshdagi bolalarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishda STEAM texnologiyasidan foydalanish // Maktabgacha va maktab ta'limi jurnali. – 2025. – Т. 3, № 1.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №1(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.